

ALBERTO MORAVIA

CIOCIARA

Roman

Traducere de
Adriana LĂZĂRESCU

Editura AGORA
București, 2006

Capitolul I

Ah, ce frumoase erau vremurile acelea când m-am măritat și mi-am părăsit satul, ca să vin la Roma! Cunoașteți cântecul:

*Quando la ciociara¹ si marita,
A chi tocca lo spago, e a chi la ciocia.²*

Dar eu i-am dat bărbatului meu tot, nojiță și opincă, pentru că era bărbatul meu și pentru că mă ducea la Roma, iar eu eram bucuroasă să merg acolo, fără să bănuiesc că tocmai la Roma îmi era hărăzită nefericirea... Aveam fața rotundă, ochii negri și mari, cu privirea adâncă; părul negru îmi acoperea fruntea, iar pe spate îl împleteam în două cozi groase, ca niște funii. Gura îmi era roșie, cum e coralul, și când râdeam, lăsam să se vadă două șiruri de dinți albi, regulați, unul lângă altul. Pe atunci eram voinică și în stare să port în cumpănă, pe oblanicul de pe cap, până la cincizeci de kilograme. Tatăl meu, ca și mama, se știe, erau țărani, totuși îmi făcuseră o zestre ca pentru o doamnă; câte treizeci de bucăți din fiecare lucru, adică treizeci de cearșafuri, treizeci de fețe de pernă, treizeci de basmale, treizeci de cămăși și treizeci de pantalonași. Toate lucruri fine, din pânză plină, de in, țesută în casă, chiar de mama, la războiul ei, iar la câteva cearșafuri, marginea era toată numai broderie bogată și foarte frumoasă. Aveam și o garnitură de mărgean din cel mai de preț, roșu-închis, adică: un șirag de mărgean, cercei de aur și mărgean, un inel de aur cu mărgean, ba chiar și o broșă tot de aur cu mărgean. În afară de garnitura asta, mai aveam câteva giuvaeruri de familie, tot din aur, și un medalion de purtat la gât, cu o camee de-ți lua ochii, pe care se vedea un ciobănaș cu oile lui.

¹ Țărancă din Ciociaria, regiune în sud-vestul Italiei, a cărei denumire vine de la *ciocia* – încălțăminte purtată de țărani de prin partea locului, asemănătoare cu opincile noastre.

² Când ciociara se mărită,
Unul ia nojița, altul ia opinca.

Bărbatul meu deschisese o prăvălioară în cartierul Trastevere, pe străduța Cinque; închiriasse un mic apartament chiar deasupra prăvăliei, încât, aplecându-mă pe fereastra din dormitor, puteam atinge cu mâna firma de culoarea sângelui de bou, pe care scria „Pâine și produse alimentare“. Apartamentul avea două ferestre care dădeau în curte și două în stradă; erau cu totul patru cămăruțe mici și joase, dar eu le mobilasem frumos; parte din mobilă o cumpărasem la Campo dei Fiori și parte o aveam de-acasă. Dormitorul era nou-nouț, cu patul conjugal din metal vopsit în culoarea lemnului, având la căpătâi o tăblie împodobită cu mănunchiuri de flori și cu ghirlande; în salonaș am așezat o masă rotundă pe care mâncam și un bufet în care țineam farfuriile de porțelan fin, aurite pe margine și cu un desen de fructe și flori în mijloc. Dimineața, bărbatul meu cobora numaidecât în prăvălie, iar eu rămâneam să fac rânduială. Frecam, măturam, lustruiam, ștergeam praful, curățam fiecare ungher și fiecare lucrușor; când isprăveam, casa era ca oglinda; prin ferestrele cu perdele albe pătrundea o lumină potolită și blândă, iar eu mă uitam prin odăi, și văzându-le atât de ordonate, de curate și lustruite, cu toate lucrurile la locul lor, simțeam cum mi se umple sufletul de o mare bucurie. Ah, ce bine e să ai casa ta, în care nimeni nu se amestecă și nimeni nu te știe, în care ți-e drag să trăiești dereticând și lustruind. După ce isprăveam cu dereticatul, mă îmbrăcam, mă pieptănam cu grijă, luam coșul și mă duceam la piață, după târguieli. Piața era aproape, la câțiva pași de casă, dar eu mă învârteam printre tarabe mai bine de un ceas, nu atât pentru a cumpăra, fiindcă o parte din lucruri le aveam la prăvălie, ci numai așa ca să mă uit la fructe, zarzavaturi, carne, pește și ouă. Mă pricepeam și-mi plăcea să fac socoteala prețurilor și a câștigurilor, să apreciez calitatea și să descopăr șiretlicurile și pungășiile vânzătorilor. Îmi plăcea să întreb, să cântăresc marfa în mână, apoi s-o las acolo, după aceea să mă întorc și iar să mai întreb, ca până la sfârșit să nu iau nimic. Câte un vânzător îmi dădea târcoale, lăsându-mă să înțeleg că mi-ar da marfa gratis dacă ziceam ca el, dar eu îi răspundeam în așa fel, încât își dădea seama imediat că n-avea de-a face cu una din alea... Totdeauna am fost mândră, nu-mi trebuie mult să mi se urce sângele la cap! Atunci văd roșu înaintea ochilor, și noroc că nu poartă femeile cuțitul la ele, ca bărbații, că altfel

aș fi în stare să fac chiar moarte de om! Într-o zi am fugit cu un ac gros după unul din vânzători, care mă plictisea mai rău decât ceilalți și se încăpățâna să-mi facă propuneri, stăruind să-mi dea marfa cu de-a sila; noroc că a intervenit poliția, altfel i-l înfigeam în spate...

În sfârșit!... După asta mă întorceam acasă, mulțumită, și, după ce puneam la fiert apa pentru supă, cu condimentele necesare, cu câteva oase și câteva bucățele de carne, coboram iute în prăvălie. Și acolo eram fericită. Vindeam tot felul de alimente – paste făinoase, pâine, orez, legume uscate, vin, untdelemn, conserve – iar eu stam îndărătul tejghelei, ca o regină, cu brațele goale până la cot și cu medalionul meu cu camee atârnat la piept; luam marfa, o cântăream, făceam iute-iute socoteala cu creionul pe un petic de hârtie galbenă, o împachetam și o dădeam. Bărbatul meu era mai încet. Fiindcă veni vorba despre bărbatul meu, am uitat să spun că era cam bătrân încă de pe când ne-am căsătorit, și chiar s-au găsit destui care să spună că l-am luat din interes; ce-i drept, nu am fost niciodată îndrăgostită de el, dar, așa cum e adevărat că există Dumnezeu, e adevărat că i-am fost totdeauna credincioasă, chiar dacă el în schimb nu mi-a fost mie. Era un om care avea ideile lui, sărmanul, și cel mai grav era că-și băgase în cap că place femeilor, ceea ce, de fapt, nu era adevărat. Era gras, dar avea o grăsime nesănătoasă; avea ochi negri injectați și fața galbenă, parcă pătată cu praf de tutun. Era mânios din fire, posac, mojiș, și vai de cel care îl contrazicea! Lipsea întruna din prăvălie, și eu știam că se duce după vreo femeie, dar aș putea să jur că femeile nu se uitau la el, decât dacă le dădea bani. Se știe că dacă ai bani, obții orice, reușești să o convingi chiar și pe o tânără căsătorită să-și suflece fusta. Când îi mergea bine în dragoste, simțeam imediat, pentru că atunci era aproape vesel, chiar amabil; în schimb, când nu avea femei, era posomorât, îmi răspundea urât, ba, câteodată mă și bătea. Dar, odată, i-am spus-o: „Umblă cât vrei după fuste, dar să nu m-atingi, altfel te las și mă întorc acasă!”

Eu, în schimb, nu-mi doream iubiți, chiar dacă se învârteau în jurul meu, după cum am mai spus; toată pasiunea mea o puneam în casă, în prăvălie și, de când născusem fetița, în copila mea. Nu-mi păsa de dragoste, dimpotrivă; poate fiindcă nu-l cunoscusem decât pe bărbatul meu, așa de bătrân și urât, aproape că îmi făcea silă... Nu doream decât